

Niet (meer) werken in de natuur

In de Natuurbeschermingswet 1998 staat dat je dieren en planten niet mag verstoren. Mooi streven. Elke natuurbeheerder, en waarschijnlijk zelfs bijna elke burger, zal blij zijn met zo'n wet. Maar goed, in de praktijk verstoort iedereen wel eens een dier. Loop je op de heide, vliegt er een vogel op. Daar gaan we de heide of het bos niet om afsluiten. Maar we proberen met z'n allen wel zo rustig mogelijk te doen. Dus geen luide muziekfeestjes in een vogelreservaat. En als er eens iets aan de hand is, een mountainbike-wedstrijd in het bos bijvoorbeeld, kun je daar een ontheffing voor aanvragen bij de provincie. Die beoordeelt of het plezier van de sporters opweegt tegen de eventuele natuurschade.

Maar er gebeurt meer in de natuur dan alleen wandelen en sporten. Natuurbeheer betekent af en toe maaien, baggeren of kappen. Deze maatregelen zijn ook bedoeld om de plant- en diersoorten in het gebied te behouden, hoewel ze er tijdens het werken wellicht door worden verstoord. Mag dat dan niet meer? Het geeft meer herrie en verstoring dan wandelen... Vergunning aanvragen voor iedere reguliere beheermaatregel? Dat zou wel erg veel werk voor de provincies opleveren.

Weet je wat, spraken natuurbeheerders en overheid samen af, als we nu eens een aantal zorgvuldigheidsregels opstellen waaraan iedereen zich houdt. Als je volgens die regels werkt, dan hoef je geen vergunning aan te vragen. Dat vond (vrijwel) iedereen heel logisch en ze noemden de set aan regels een gedragscode. Dus hout oogsten in het bos of maaien in natuurterreinen doe je alleen tussen die en die maand en met zus en zo checks om de vogels rust te geven. Geen ingewikkelde afspraken, vooral logisch en praktisch. Afgesproken is om de code om de paar jaar te evalueren en op basis daarvan zo nodig bij te stellen.

Maar goed, zoveel jaar verder. De maatschappij is veranderd: burgers, althans sommigen grijpen alles aan om bij voorkeur in een rechtszaak hun gelijk te halen. De overheid is bang voor elk foutje dat de minister de kop kan kosten. Enkele principiële critici laten steeds weer van zich horen en zorgen voor negatieve framing van natuurbeheer, waar de politiek gevoelig voor is. Want is het wel nodig om bomen te kappen, is het wel nodig om te maaien? Moet de natuur niet gewoon zijn eigen gang gaan? De paarden in de Oostvaardersplassen moeten wel/niet bijgevoerd worden!

Ook al heeft de gedragscode nergens tot problemen geleid, toch liggen natuurbeheerders en overheden inmiddels voortdurend met elkaar in de clinch over de actualisatie van de verschillende gedragscodes. Natuurbeheerders worden door overheden behandeld alsof ze een gevaar zouden zijn voor de natuur (terwijl beschermen de corebusiness is). De overheid is als de dood dat er in een gedragscode iets komt te staan dat tot mediahypes leidt over wat wettelijk misschien niet is toegestaan. Maar ja, dat is natuurlijk wel de essentie van de code! Dus de grenzen van wanneer je (bijvoorbeeld) mag maaien of hout mag oogsten worden smaller en smaller, zodat er bijna geen beheer meer mogelijk is.

Deze houding leidt tot erg mal beleid. Het lijkt er zelfs op dat de gedragscode een hogere status heeft gekregen dan de Natuurbeschermingswet (inmiddels Omgevingswet) zelf. Voorbeeldje: een provincie wilde Staatsbosbeheer geen vergunning geven voor een beheermaatregel 'omdat er geen geldige gedragscode is'. Dat is de omgekeerde wereld: vergunningen zijn nodig als er geen gedragscode is. En niet andersom. Kom op zeg!?! Waar is nog het gezonde verstand van de beleidsmakers? Natuur- en bosbeheerders zijn er niet op uit om de natuur om zeep te helpen, maar willen die behouden en verbeteren.